
**Інформаційно-аналітичні
матеріали щодо діючої
мережі публічних бібліотек
України
за 2023 рік**

Відповідно до Порядку формування базової мережі закладів культури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. № 984 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 970) (далі – Порядок), що визначає основні вимоги до формування органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування базової мережі закладів культури, а також Стратегії розвитку читання на період до 2032 року “Читання як життєва стратегія”, схваленої рішенням Уряду від 3 березня 2023 р. № 190 стосовно проведення аналізу діючої мережі публічних бібліотек України, Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти проведено відповідну роботу, на підставі зібраної від обласних державних (військових) адміністрацій, центральних органів виконавчої влади переліки закладів базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня, та оприлюднюється інформаційно-аналітичні матеріали.

Варто зазначити, що базова мережа формується з дотриманням вимог державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури, передбачених Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, та мінімальних стандартів забезпечення населення культурними послугами.

У 2023 році на діяльність публічних бібліотек України вплинули об'єктивні причини, які уповільнили проведення кардинальних змін у підходах до промоції читання. Зокрема це - завершення етапу реформи децентралізації, що супроводжувалася передачею прав і обов'язків ліквідованих районів та розформованих територіальних громад; зміни у мережі публічних бібліотек, що стали наслідком передачі районних бібліотек у власність територіальних громад, які отримали статус міських або селищних; затримка у оформленні документів, пов'язаних з правонаступництвом у питанні передачі майнових прав тощо. На додачу більш гострими постають питання кадрових та майнових втрат бібліотечної сфери, брак фінансових можливостей тощо як наслідок військової агресії російської федерації проти України, що триває вже понад 2,5 роки.

Враховуючи перелічені вище складові, існує можливість похибок в показниках зібраної інформації від обласних державних (військових) адміністрацій, центральних органів виконавчої влади щодо закладів культури базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня 2023 року в порівнянні з 2022.

Станом на 01.01.2024 р. базова мережа бібліотек України налічує 14547 закладів, які поділяються на:

державну форму власності – 10 бібліотек;

комунальну форму власності – 14537 бібліотечних закладів.

Бібліотеки комунальної форми власності, з них:

бібліотечні заклади - 6236 (обласні – 54, міські - 811, селищні – 463 та сільські - 4908);

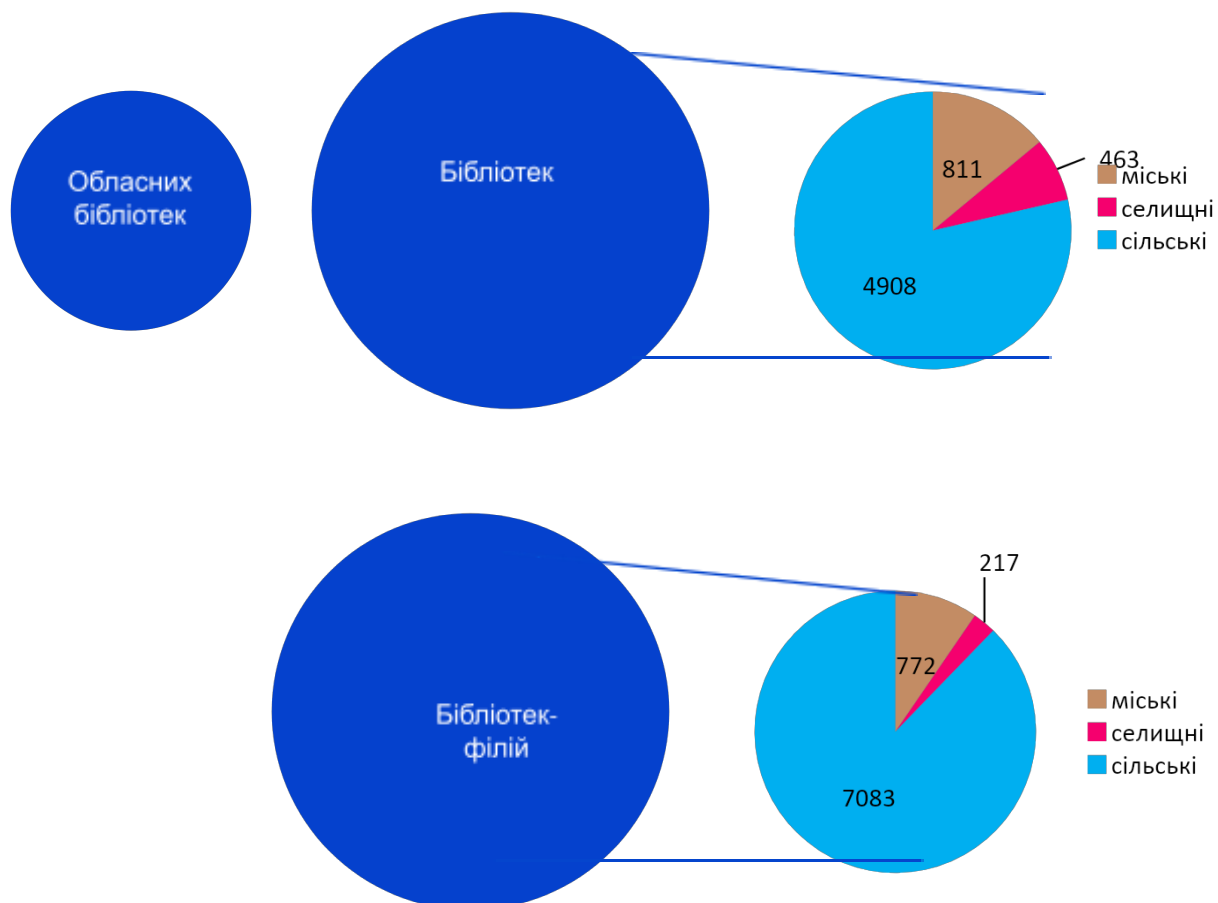
бібліотеки-філії - 8072 (міські - 772, селищні - 217 та сільські – 7083);

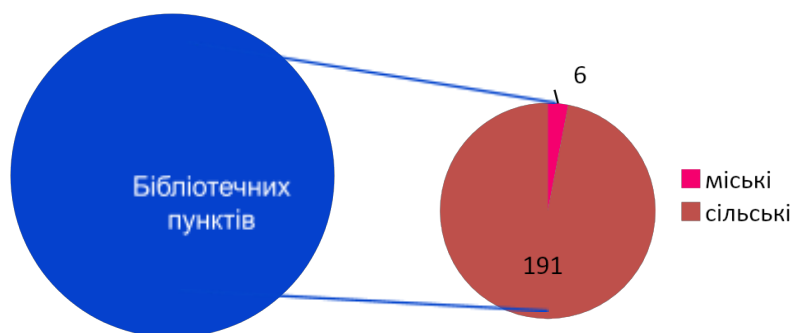
бібліотечні пункти - 197 (міські - 6 та сільські – 191);

клуби-бібліотеки – 17;
бібліотеки-філії ЦКП – 15.

Бібліотеки комунальної форми власності

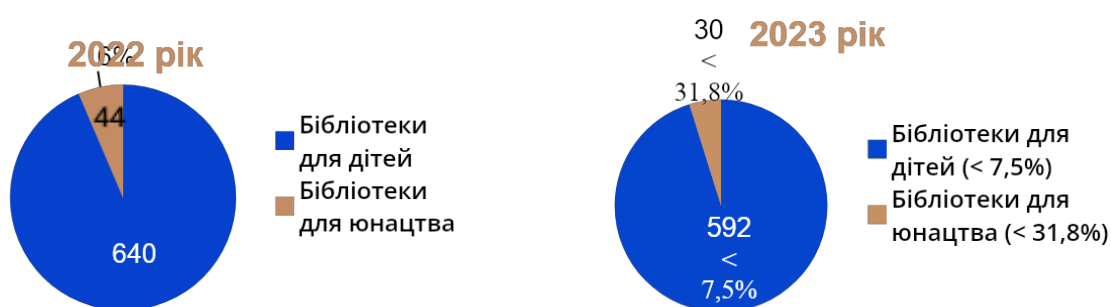

Засновники публічних бібліотек державної та комунальної форм власності

Державна форма власності	Кількість	Комунальна форма власності	Кількість
Міністерство культури та інформаційної політики України	6	Місцевий орган виконавчої влади	14537
Національна академія педагогічних наук України	1		
Національна академія наук України	2		
Міністерство охорони здоров'я України	1		

У 2023 році загальна кількість бібліотек для дітей та юнацтва в Україні становила 622.

У 2022 році функціонувало 640 дитячих бібліотек, юнацьких — 44. У 2023 році кількість дитячих бібліотек зменшилась до 592, що на 48 бібліотек менше ніж у попередньому році, юнацьких бібліотек — 30 (на 14 менше).

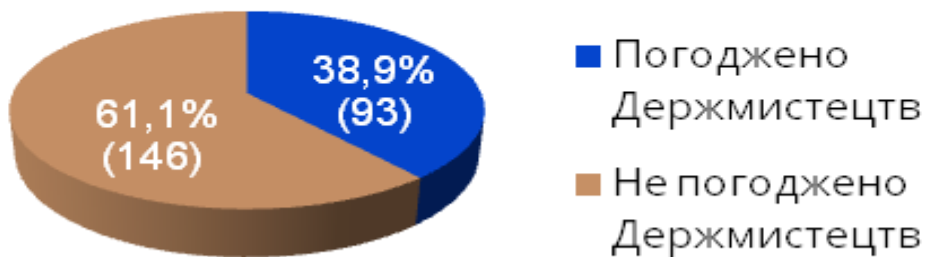

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо унормування конкурсної процедури призначення керівників комунальних закладів культури та формування базової мережі закладів культури» внесено зміни до статті 22 Закону України «Про культуру», зокрема, до абзацу другої частини другої статті 22 внесено зміни, якими на Міністерство культури та інформаційної політики України покладено питання погодження виключення закладів з базової мережі закладів культури. Інформування Держмистецтв щодо

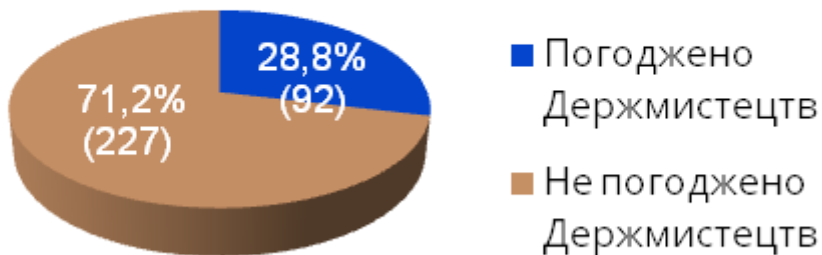
прийняття відповідних рішень місцевої влади та їх погодження з МКІП розпочалося з 21 вересня 2023 року.

Протягом зазначеного періоду Держмістєцтв опрацювало звернення від виконавчих органів сільських, селищних, міських рад територіальних громад щодо реорганізації, ліквідації та виключення з базової мережі закладів культури. Так, до Держмістєцтв надійшло 92 клопотання щодо погодження виключення з базової мережі 319 бібліотечних закладів, за результатами опрацювання яких:

2022 рік

2023 рік

- погоджено 92 (28,8 %) бібліотечних закладів у наступних областях:

*шляхом реорганізації — 11

● не погоджено 227 (71,2%) бібліотечних закладів у наступних областях:

Серед головних причин, якими Держмістечтв керувалось при прийнятті рішення про відхилення клопотання виконавчих органів місцевого самоврядування щодо виключення з базової мережі бібліотечних закладів – це надсилання неповної інформації, визначеною вимогами абзацу четвертого пункту 10 Порядку, зокрема:

- кількість штатних одиниць, які вивільняються/скорочуються у разі припинення юридичної особи в результаті реорганізації або ліквідації чи у разі ліквідації філії або структурного підрозділу юридичної особи та виключення з базової мережі;
- передачу майна закладу культури, юридична особа якого припиняється, зокрема бібліотечних фондів;
- заклад культури, на базі якого надаватимуться відповідні культурні послуги жителям населеного пункту, у разі припинення юридичної особи в результаті реорганізації або ліквідації чи у разі ліквідації філії або структурного підрозділу юридичної особи та виключення з базової мережі;
- дотримання вимог державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури, передбачених Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, у разі припинення юридичної особи в результаті реорганізації або ліквідації чи у разі ліквідації філії або структурного підрозділу юридичної особи та виключення з базової мережі.

З метою підвищення якості подачі документів від місцевих органів влади щодо реорганізації, ліквідації та виключення з базової мережі закладів культури, а також надання їм методичної допомоги для точного опрацювання

та заповнення Excel-таблиці мережі публічних бібліотек для усіх регіонів України, Держмістєцтв впродовж 2023-2024 років провело цикл онлайн-нарад, які позитивно вплинули на якість подання актуальної інформації. Проведено робочі наради з керівниками та відповідальними працівниками структурних підрозділів у сфері культури обласних державних (військових) адміністрацій.

Відповідно до пункту 9 Порядку, Держмістєцтв щороку до 15 червня узагальнює інформацію про перелік закладів базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня та розміщує її на своєму офіційному вебсайті.

За результатами проведеного аналізу, процеси скорочення бібліотечної мережі продовжуються, зокрема, закриття відбувається переважно у сільських бібліотечних закладах як у 2022 році так і у 2023. Так, 2022 році реорганізовано у бібліотечні пункти - 11 бібліотечних закладів Львівської та 1 – у Вінницькій областях; 2 бібліотечних заклади Львівської та Херсонської областей приєднано до інших бібліотек, як структурний підрозділ. Закриття бібліотечних закладів відбулося у Вінницькій – 2, Волинській – 3, Дніпропетровській – 1, Житомирській – 16, Київській – 1, Кіровоградській – 1, Львівській – 8, Одеській – 1, Сумській – 1, Хмельницькій – 1, Черкаській – 2, Чернігівській – 1 областях України.

Станом на 20.09.2023 року 13 бібліотечних закладів реорганізовано у бібліотечні пункти (в Одеській, Сумській, Хмельницькій, Кіровоградській, Миколаївській, Полтавській та Закарпатській областях), 38 бібліотечних закладів – приєднано до інших бібліотек. Закриття бібліотечних закладів відбулося у Вінницькій – 2, Дніпропетровській – 19, Житомирській – 2, Закарпатській – 5, Київській – 1, Кіровоградській – 4, Львівській – 6, Одеській – 3, Полтавській - 5, Сумській – 5, Тернопільській – 12, Харківській – 1, Хмельницькій – 22, Черкаській – 6, Чернігівській – 7 областях України, що суттєво вплинуло на якісне обслуговування населення.

Рік	Реорганізовано в пункти	Реорганізовано в структурний підрозділ публічної бібліотеки	Ліквідовано
2022	12	2	38
2023	13	38	92

Згідно з Порядком формування базової мережі закладів культури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. № 984 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 970) Держмістєцтв до 15 червня 2025 року має розмістити на власному сайті інформацію за 2024 рік щодо базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня, за результатами подання обласних державних (військових) адміністрацій, центральних органів виконавчої влади, що надасть можливість виявити тенденції щодо розвитку галузі та/або проблемних питань бібліотечної сфери.

Робота з означеного питання триває.